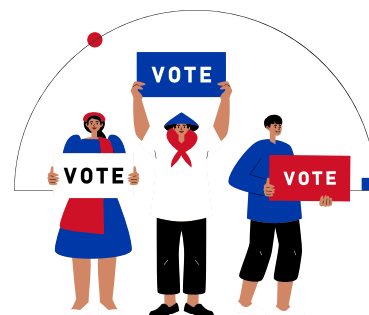

CALEA CĂTRE UE: BENEFICII SOCIALE PENTRU CETĂȚENII MOLDOVENI

Problemele sociale sunt unele dintre cele mai stringente în Republica Moldova. Odată cu avansarea pe calea spre UE, autoritățile de la Chișinău trebuie să elaboreze și să pună în aplicare strategii sociale eficiente, care să ducă la crearea unei atmosfere sociale favorabile. Ce probleme sociale va trebui să rezolve Moldova în drumul său spre UE pentru a fi pe picior de egalitate cu alte state europene, dar și cum se va dezvolta sistemul medical și câmpul muncii din țară aflați în acest buletin informativ.

Interviu cu un expert

Președintele comunității WatchDog, Valeriu Pașa, a vorbit despre inițiativa civică „Cetățeni pentru Europa”. De la el am aflat cu ce se ocupă aceasta, de ce este nevoie să existe astfel de inițiative și cât de informați sunt cetățenii Republicii Moldova cu privire la referendum și parcursul european al țării.

ULTIMELE ȘTIRI PRIVIND SPRIJINUL SOCIO-ECONOMIC AL UE PENTRU MOLDOVA

Moldova a elaborat un plan de intervenție în cazul unei noi crize energetice cu ajutorul unui proiect UE

Planul de pregătire pentru riscurile energetice din țara noastră a fost elaborat de Ministerul Energiei în cadrul proiectului „Abordarea impactului crizei energetice în Republica Moldova”, finanțat de UE și implementat de PNUD. Programul se bazează pe o evaluare națională, precum și regională a riscurilor legate de securitatea aprovizionării cu energie. Pe baza scenariilor de crize posibile, au fost elaborate măsuri de prevenire și gestionare a acestora în cazul întreruperii aprovizionării cu gaze și energie electrică.

Crizele potențiale sunt legate de supraîncărcarea rețelelor electrice de joasă tensiune, în special în zonele urbane, din cauza deficitelor sau întreruperilor în aprovizionarea cu gaze naturale a utilizatorilor finali în perioada de iarnă, când aparatele electrice sunt utilizate pentru încălzire. În total, au fost elaborate 31 de scenarii pentru potențiale crize energetice în regiune. Dintre acestea, 26 ar putea fi relevante pentru Republica Moldova în

circumstanțe nefavorabile. Riscurile prevăzute sunt împărțite în mai multe categorii, care vizează lipsa combustibilului, problemele de pe piețele energetice, atacurile țintite, condițiile meteorologice extreme, defecțiunile tehnice, catastrofele naturale, factorul uman sau alte cauze.

În plus, în acest plan sunt stabilite rolurile și responsabilitățile furnizorilor de energie electrică, ale actorilor de pe piața energetică, ale utilizatorilor sistemului și ale consumatorilor finali în ceea ce privește atenuarea riscurilor de securitate energetică, pregătirea pentru prevenirea și gestionarea crizelor energetice, asigurarea transparenței și luarea în considerare a cerințelor unei piețe competitive. Planul de răspuns sporește gradul de pregătire și de apărare împotriva potențialelor vulnerabilități, ceea ce este extrem de important pentru Republica Moldova.

Absolvenții Programului de stagii al Uniunii Europene și al Guvernului Republicii Moldova, alături de premierul DORIN RECEAN și ambasadorul UE, JĀNIS MAŽEIKS

Cu sprijinul UE, zeci de tineri din Moldova au participat la un program de stagii în instituții publice din țară

64 de tineri au primit certificate de absolvire a celei de-a treia ediții a Programului de Internship al Uniunii Europene și al Guvernului Republicii Moldova. Stagiarii au petrecut două luni în instituții de stat, lucrând cot la cot cu funcționari publici și fiind îndrumați de consilieri UE. De asemenea, aceștia au participat la sesiuni săptămânale de informare pe diverse aspecte ale administrației publice. Prim-ministrul moldovean Dorin Recean și ambasadorul UE Jānis Mažeiks au participat la ceremonia de absolvire a stagiarii. Ei i-au încurajat pe tineri să urmeze o carieră în serviciul public, contribuind astfel la integrarea țării noastre în UE.

Participanții la program au fost selectați în urma unui concurs riguros. Stagiarii au primit o indemnizație lunară de 200 de euro, iar programul a fost finanțat integral de Uniunea Europeană. Ultima ediție a programului a avut cel mai mare număr de stagiari. O parte dintre participanții la primele două ediții și-au început deja cariera în administrația publică. Absolvenții programului au posibilitatea de a se angaja în sistemul administrației publice fără concurs și fără perioadă de probă dacă au efectuat un stagiu de cel puțin 480 de ore într-o instituție publică.

EU4Business

Country Report

MOLDOVA

eu4business.md

 Funded by
 the European Union

EU4Business: IMM-urile din statele Parteneriatului estic au generat anul trecut venituri suplimentare de 795 de milioane de euro

Inițiativa EU4Business, finanțată de UE, a publicat raportul Citizens' Summary 2024 pentru țările Parteneriatului estic, unde sunt prezentate rezultatele pentru 2023. Raportul analizează regiunea în ansamblu și fiecare țară în parte.

În 2023, inițiativa EU4Business a sprijinit 67.264 de IMM-uri din țările Parteneriatului estic, generând venituri suplimentare în valoare de 795 de milioane de euro și creând 79.931 de noi locuri de muncă. Acestea și-au majorat cifra de afaceri cu 10,7% și au crescut exporturile cu 2,6%.

În Moldova, 2.870 de întreprinderi au primit sprijin din partea UE. Acestea au generat venituri suplimentare de 124,9 milioane de euro și au creat 10.363 de noi locuri de muncă, sporindu-și cifra de afaceri cu 17,1% și exporturile cu 11,4%.

CALEA CĂTRE UE: BENEFICIILE SOCIALE PENTRU CETĂȚENII MOLDOVENI

Problemele sociale sunt unele dintre cele mai actuale pentru populația Republicii Moldova. Fără îndoială, economia este baza dezvoltării sociale a țării și, fără funcționarea eficientă a economiei, este greu de imaginat sprijinul social din partea statului, elaborarea și punerea în aplicare a unor strategii sociale eficiente, precum și crearea unei atmosfere sociale favorabile. Deoarece Republica Moldova se confruntă cu anumite dificultăți în acest domeniu, cauzate de diverși factori interni și externi, este firesc ca cetățenii să aibă anumite întrebări cu privire la beneficiile sociale de care vor beneficia în urma aderării țării noastre la UE. Pentru a le clarifica, am discutat cu Natalia Stercul, directoarea executivă a Asociației pentru Politica Externă.

NATALIA STERCUL, Directoarea executivă a Asociației pentru Politica Externă (APE)

Una dintre cele mai dezbătute și sensibile probleme în rândul cetățenilor moldoveni este orientarea socială a politicii țării noastre în procesul de aderare la UE. Ce probleme sociale va trebui să rezolve Moldova în drumul său spre UE pentru a fi pe picior de egalitate cu alte țări europene? Cât de realist este pentru una dintre cele mai sărace țări din Europa să le facă față?

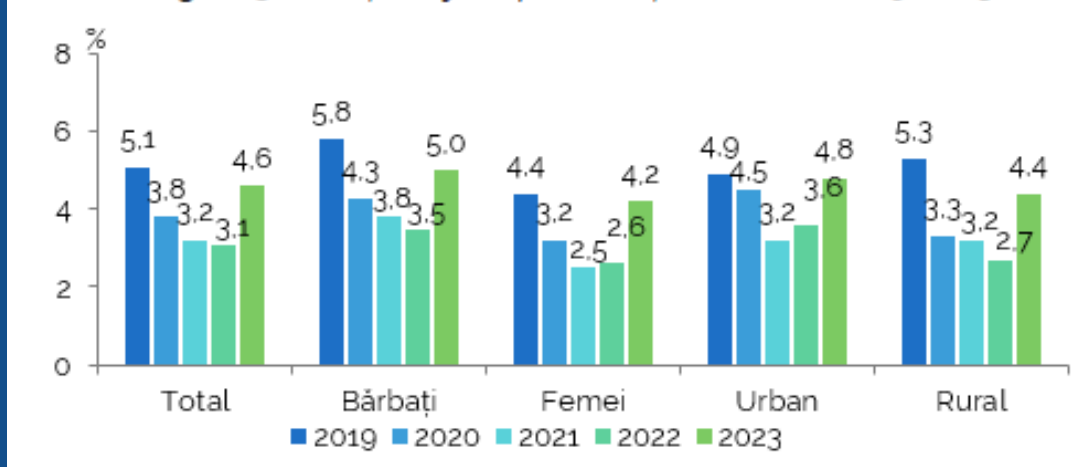
Principiile modelului social european au fost construite inițial pe baza creării condițiilor necesare pentru stabilitate socială și economică, luând în considerare faptul că cetățenii nu trebuie să fie lăsați singuri să-și rezolve problemele, ci să aibă acces la unul dintre cele mai puternice sisteme de protecție socială. În acest model, creșterea economică și coeziunea socială ocupă un loc central, ceea ce se reflectă destul de clar în principiile politicii sociale a UE.

Aceasta presupune un angajament ferm față de democrație, respingerea oricărei forme de discriminare, asistență medicală de calitate, acces pentru toți la educație, egalitate de gen, solidaritate, recunoașterea importanței partenerilor sociali și a dialogului. Cu alte cuvinte, politica socială din țările UE este în primul rând centrată pe cetățean. Aceste valori de bază sunt împărtășite de toate țările UE, indiferent de particularitățile statelor membre și de modelele lor sociale.

Prin urmare, statele în curs de aderare, în special Republica Moldova, vor trebui să elaboreze o politică socială și un cadru de protecție a cetățenilor în conformitate cu standardele UE. Pentru Republica Moldova, aceasta înseamnă creșterea productivității pieței muncii, creșterea ratei de ocupare a forței de muncă, eliminarea discriminării la locul de muncă, reducerea șomajului, creșterea integrării și coeziunii sociale a populației. Un rol deosebit în acest proces îi revine educației și formării profesionale a specialiștilor, deoarece de aceasta depind posibilitățile de realizare a potențialului economic al statului și, respectiv, de îmbunătățire a nivelului de trai al populației. Protecția socială a cetățenilor Republicii Moldova va fi optimizată și orientată spre ajutorarea șomerilor, persoanelor în etate și a celor cu dizabilități. Totodată, va fi reformat sectorul serviciilor, va fi îmbunătățit sistemul de sănătate și va crește calitatea serviciilor medicale. Fără îndoială, Moldova va primi asistență și sprijin financiar din partea UE pentru a reforma domeniile relevante, a îmbunătăți calitatea politicii sociale și a protecției sociale. Prin urmare, beneficiile sociale pentru cetățenii Moldovei sunt evidente.

Figura 3. Rata șomajului pe sexe și medii, anii 2019-2023

Nivelul de ocupare a forței de muncă în Moldova nu este ridicat, salariile sunt mici, iar șomajul persistă. De asemenea, continuăm să observăm exodul de populație. Ce se va schimba? Aderarea la UE nu va agrava problema demografică a Moldovei? Nu va crește nivelul de migrație al populației?

Potrivit datelor Biroului Național de Statistică din Moldova pentru 2023, populația angajată în câmpul muncii a crescut cu 2,9% față de 2022, în timp ce rata șomajului pentru întreaga țară a fost de 4,6%. Cea mai mare rată a șomajului a fost înregistrată în rândul tinerilor cu vârsta cuprinsă între 15-24 de ani (11,3%). Din totalul forței de muncă, 19,5% erau angajați în sectorul agricol și 80,5% în activități neagricole: în industrie - 13,2% (inclusiv 11,1% în industria prelucrătoare), în construcții - 6,7% și în sectorul serviciilor - 60,5%. În ceea ce privește distribuția pe tipuri de proprietate, 29,8% din populația încadrată în câmpul muncii lucra în sectorul public și 70,2% în sectorul privat sau în alte forme de proprietate. În structura populației angajate, salariații reprezintă cea mai mare parte (80,2%), activitatea independentă este practică de 15,2%, iar ponderea persoanelor care desfășoară activități familiale neremunerate a ajuns la 4,3%. Ținând cont de faptul că țara noastră trece printr-o criză cauzată de consecințele războiului Rusiei împotriva Ucrainei, acești indicatori nu sunt tocmai răi.

Pe măsură ce Moldova avansează pe calea europeană de dezvoltare, tendința de ocupare a forței de muncă va crește. Oferta de locuri de muncă vacante se va extinde, va fi necesară îmbunătățirea calificării angajaților, reorientarea personalului, extinderea gamei de programe de formare profesională și asigurarea unui potențial de rezervă de lucrători competenți de diferite categorii. Toate acestea vor avea un impact favorabil asupra dezvoltării pieței muncii din Moldova, vor duce la creșterea nivelului de concurență între angajați și vor contribui la creșterea salariilor. Prin urmare, schimbările din acest domeniu vor fi vizibile și tangibile pentru cetățenii moldoveni.

În ceea ce privește exodul de populație ca urmare a aderării Moldovei la UE, merită de menționat că întotdeauna vor exista persoane care vor dori să studieze, să își realizeze cariera profesională și să lucreze în cele mai dezvoltate țări. Cu toate acestea, nu se așteaptă o creștere semnificativă a migrației din Moldova. În primul rând, vor fi create condiții și oportunități pentru punerea în aplicare a potențialului forței de muncă aici,

de muncă aici, acasă, și, în al doilea rând, situația de pe piața forței de muncă din Moldova se va schimba. Acest lucru va face posibilă extinderea abilităților și competențelor profesionale a muncitorilor. Ei vor fi solicitați ca specialiști și în țara noastră.

Cetățenii moldoveni așteaptă de mult timp îmbunătățirea calității serviciilor medicale. Ce va însemna aderarea la UE pentru sistemul de sănătate din Moldova? Asistența medicală ar putea deveni mai puțin accesibilă și mai scumpă?

În orice caz, asistența medicală va înregistra schimbări calitative, în conformitate cu standardele UE. Știm cu toții că sistemul european de sănătate a fost întotdeauna recunoscut pentru eficiența sa, tehnologii avansate și inovații, precum și pentru profesionalismul ridicat al lucrătorilor medicali. Efectuarea de operații complexe, diagnosticare rapidă, tratament și reabilitare eficiente - toate acestea sunt posibile în clinicile și centrele de profil din Europa. Trebuie remarcat faptul că cetățenii noștri care se confruntă cu probleme grave de sănătate, cu condiția că au anumite posibilități financiare, au mers întotdeauna pentru îngrijiri medicale în clinicile din țările UE. Moldovenii conștientizează diferența dintre nivelul de dezvoltare a sistemelor de sănătate și a posibilităților medicale din țara noastră și a celor din UE. Prin urmare, nu cred că este necesar să aduc multe argumente și dovezi în acest sens.

Calea către UE este asociată cu deschiderea a noi oportunități pentru țara noastră prin îmbunătățirea calității și eficienței sistemului de sănătate. Fără îndoială, după cum a fost deja menționat, nivelul de dezvoltare a medicinei în țările UE diferă prin calitatea serviciilor prestate. În acest context, Moldova trebuie să parcurgă un drum dificil pentru a transforma sistemul nostru de sănătate și pentru a implementa lista standardelor necesare pentru aderarea la UE. Este vorba despre calitate, eficiență și atingerea unui nou nivel în domeniul serviciilor medicale. Aceasta include atât construcția unor spitale și centre de reabilitare noi, cât și reconstrucția instituțiilor medicale vechi și dotarea spitalelor cu echipamente medicale moderne. În luna iulie a acestui an, Moldova a semnat un acord de achiziții publice comune cu UE, care va asigura accesul mai rapid și mai puțin costisitor la medicamente și echipamente medicale. Prin urmare, revenind la tema protecției sociale a populației, care este caracteristică țărilor UE, nivelul de accesibilitate va crește și vor exista mai multe oportunități de a primi și în Moldova asistență medicală de calitate și eficientă, dar și medicamente.

INTERVIU CU VALERIU PAȘA, PREȘEDINTELE COMUNITĂȚII WATCHDOG

În iunie 2024 a fost lansată inițiativă civică „Cetățeni pentru Europa”, care vine în susținerea eforturilor de aderare a Republicii Moldova la UE. Aceasta are opt fondatori: ex-ministrul Afacerilor Externe Nicu Popescu, antreprenorul Vasile Tofan, jurnalista Nata Albot, soprana Valentina Nafornița, sportiva Irina Rîngaci, jurnalistul Alex Cozer, directorul executiv al Institutului pentru Inițiative Strategice (IPIS),

Vadim Pistrinciuc, și președintele comunității WatchDog, Valeriu Pașa.

Liderul WatchDog ne-a vorbit despre scopul acestei inițiative, dar și despre nivelul de informare a cetățenilor moldoveni cu privire la referendum și aderarea Moldovei la UE.

- În total sunteți 8 fondatori ai inițiativei civice. Cum ați reușit să vă uniți eforturile?

Ideea aceasta s-a născut în urma analizelor pe care le-am făcut la începutul acestui an, când am văzut riscurile legate de referendum și anume riscul politizării excesive a acestuia. Nu vrem ca participarea la referendum să devină un interes al partidelor politice, ceea ce credem că poate afecta prezența. De aici s-a născut ideea că e nevoie și de implicare civică și am ajuns la această formulă – „Cetățeni pentru Europa”. Am invitat diferite persoane publice.

- Care este scopul acestei inițiative?

VALERIU PAȘA, președintele WatchDog Scopul inițiativei noastre este să facem tot posibilul

ca cetățenii, în cadrul referendumului din 20 octombrie, să facă o alegere informată, o alegere bazată pe cunoștințe și nu pe acele emoții, de obicei, negative, pe care le provoacă propaganda și dezinformarea. Scopul nostru este să contribuim la integritatea procesului electoral și să facem tot posibilul ca cât mai mulți cetățeni de-ai noștri să facă o alegere informată.

- Cum ați evalua nivelul de informare a cetățenilor din Republica Moldova privind referendumul și procesul de aderare la UE?

Deocamdată, nivelul de informare privind acest referendum este destul de scăzut. Chiar dacă majoritatea au auzit despre referendum, mulți încă nu înțeleg în ce constă exact procedura, ce este necesar pentru validarea acestui referendum, cum anume va fi modificată Constituția. De asta noi le explicăm oamenilor că nu va fi nevoie de un vot în Parlament; că prin validarea de către Curtea Constituțională automat se modifică Constituția ca rezultat al referendumului; că e nevoie de participarea a unei treimi dintre cetățeni, etc. Elementar, oamenii nu știu că va fi turul doi al referendumului. Iată toate aceste lacune atât noi, cât și autoritățile trebuie să le completăm.

- Ce inițiative aveți pentru a crește conștientizarea și implicarea publicului la alegerile prezidențiale și referendum?

În cadrul inițiativei noastre avem o campanie complexă care constă din comunicarea de la ușă la ușă cu cetățenii, în special, în zonele rurale. Organizăm întâlniri în casele de cultură din sate și orașe. Vom organiza și câteva evenimente mai mari la care o să invităm foarte multă lume, cărora să le vorbim, să le explicăm. Totodată, producem foarte mult conținut și oferim o platformă pentru exprimarea pozițiilor, ideilor, argumentelor vizavi de integrarea europeană atât pentru experți și persoane notorii, cât și pentru cetățeni obișnuiți. Cred că este foarte important ca toată lumea să participe în această dezbatere, să își spună părerea bazată pe argumente și nu pe niște falsuri plătite de Moscova.

- În prezent, observăm că societatea moldovenească este divizată, inclusiv, pe criterii politice. Unii oameni susțin vectorul european, alții narațiunile promovate de actorii politici pro-ruși, iar o a treia categorie este de părerea că trebuie să fim neutri și să fim prieteni și cu estul și cu vestul. În contextul aspirațiilor europene, cum putem ajunge la un consens în societate?

În primul rând, aș vrea să remarc că neutralitatea nu contravine integrării în Uniunea Europeană. Acesta este unul dintre falsurile promovate intens de oponenții integrării europene. Ei spun că, dacă vom adera la UE, vom pierde neutralitatea. Nu este adevărat. Sunt țări membre ale Uniunii Europene care sunt neutre, precum sunt Austria, Malta, Cipru. Respectiv, atingerea acestui consens va fi posibilă atunci când oamenii vor înțelege. Sunt sigur că, dacă majoritatea celor care se opun integrării europene vor înțelege care sunt realitățile, vor înțelege că aceste sperietori în care ei cred sunt de fapt falsuri, vom atinge un consens mult mai larg. Noi deja avem o majoritate clară care susține integrarea europeană. Deși încă nu putem spune că avem un consens, eu cred că în urma acestui referendum s-ar putea să îl obținem.

- Care sunt principalele beneficii pe care le vedeți pentru Republica Moldova în cazul aderării la Uniunea Europeană? Cum ar influența acest proces viața de zi cu zi a cetățenilor?

Din punctul meu de vedere, cel mai mare beneficiu al integrării europene este faptul că vom deveni parte din una dintre cele mai mari economii și puteri politice din lume. Adică interesele noastre, ale Republicii Moldova, nu vor mai fi reprezentate doar de către noi,

dar de întreaga Uniune Europeană, atât în relații comerciale, cât și în relații politice. Imaginați-vă că un stat, de exemplu Rusia, decide să ne introducă un embargou unilateral, atunci va avea probleme cu întreaga Uniune Europeană, nu doar cu noi. Respectiv vom deveni parte dintr-o putere mare, păstrându-ne în același timp independența și suveranitatea. Vom avea loc la masa tuturor membrilor UE, unde, împreună cu ei, vom lua decizii. Vă dați seama că influența Moldovei astfel va crește enorm.

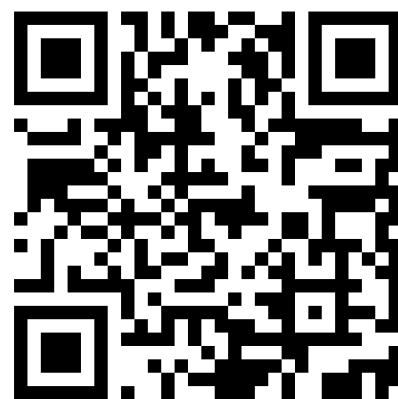
- Cum vedeți rolul alegerilor prezidențiale în contextul aderării la UE?

Alegerile prezidențiale au un rol în acest referendum, pentru că multă lume va veni la aceste alegeri și așa vom obține o prezență mai mare. Altfel ar fi problematic să adunăm o treime dintre alegătorii de pe listele electorale. Desigur, contează și cine va fi următorul președinte al țării. Dacă vom avea un președinte cu viziuni anti-europene, acesta va fi un semnal foarte prost, care va afecta disponibilitatea țărilor membre să ne accepte în componența UE.

- Ce mesaj aveți pentru cetățenii care nu sunt convinși că trebuie să participe la vot?

Mesajul meu pentru cei care ezită este simplu. Dacă nu decizi tu, va decide altcineva în locul tău. Votează sau îți

pierzi dreptul moral de a fi nemulțumit de ceva. E un proces democratic. Indiferent de viziunea pe care o ai, trebuie să mergi și să votezi, pentru că altfel nu va fi un rezultat care reflectă opinia cetățenilor. Asta contează și pentru politicienii din țară și pentru cei de afară. Dacă ești pentru, mergi și spune asta. Dacă ești contra, trebuie să mergi neapărat și să te expui, altfel cei care examinează rezultatele acestui vot vor considera că nu ești. Nu ai votat, nu ești!

**Părerea dvs. contează!
 Vă rugăm să scanați
 acest QR cod și să
 completați un formular în
 care să ne lăsați o
 recenzie. Vă mulțumim!**